Coleg Gwent

POLISI DIOGELU

POLISI DIOGELU

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb:	25/02/2025
Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg:	25/02/2025
Cymeradwywyd gan:	Y Gorfforaeth ac mewn ymgynghoriad â'r Undebau Llafur
Haen:	1
Awdur:	Ivan Gregory - Prifathro Cynorthwyol - Cynhwysiant a Chymorth i Ddysgwyr
Dyddiad Cymeradwyo:	02/07/2025
Dyddiad Adolygu:	07/2026
Cyhoeddwyd ar:	Gwefan Mewnrwyd y Staff CG Connect
Hygyrchedd:	Ar gael mewn ffont mawr a fformatau eraill ar gais

Gall y copi hwn fod yn hen os yw wedi'i argraffu.
Mae ein holl bolisïau a gweithdrefnau ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg ar fewnrwyd y staff.

Cynnwys **Tudalen**

1.0 Datganiad polisi 3

2.0 Pwrpas a Chwmpas 3

3.0 Fframwaith Cyfreithiol 3

4.0 Hyfforddiant ac Ymwybyddiaeth 4

5.0 Categorïau Camdriniaeth 4

6.0 Adnabod Camdriniaeth a Amheuir 6

7.0 Cyfrinachedd a Datgelu 6

8.0 Gweithdrefn ar gyfer ymdrin ag achosion honedig o gam-drin plant neu oedolion mewn perygl 8

9.0 Honiadau o gam-drin yn erbyn aelod o staff 10

10.0 Delio â Phryderon ynghylch Radicaleiddio 10

11.0 Rolau a Chyfrifoldebau 11

12.0 Cwnselwyr y Coleg 14

13.0 Anfodlonrwydd ag ymchwiliad/y ffordd yr ymdriniwyd â chŵyn 14

14.0 Siaradwyr Gwadd Allanol 14

ATODIADAU

Atodiad A: Cysylltu â'r Adran Awdurdod Lleol briodol

Atodiad B: Gweithdrefn Diogelu - Canllawiau i gwnselwyr

Atodiad C: Gwybodaeth am ddiogelu i Ddysgwyr

Atodiad D: Rhoi Gwybod a Delio â Honiadau o Gam-drin yn erbyn Aelodau o Staff

Atodiad E: Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant

Atodiad F: Priodas dan Orfod

Atodiad G: Diogelu Llwybrau Dysgu 14-19 (gan gynnwys Addysg Ddewisol yn y Cartref)

Atodiad H: Siaradwyr Gwadd Allanol

Atodiad I: Matrics Hyfforddiant Gorfodol

Polisi Diogelu

1.0 DATGANIAD POLISI

Mae'r Coleg yn cydnabod bod gan ddysgwyr hawl sylfaenol i gael eu hamddiffyn rhag niwed ac y dylid rhoi'r cyfle iddynt gael y budd mwyaf posibl o gyfleoedd addysg a hyfforddiant o ansawdd uchel.

Mae'r Coleg yn cydnabod ei ddyletswyddau a'i gyfrifoldebau i ddiogelu a hyrwyddo lles plant ac oedolion sy'n wynebu risg. Mae ganddo ddyletswydd statudol a moesol i arfer ei swyddogaethau gyda golwg ar ddiogelu a hyrwyddo lles plant ac oedolion sy'n wynebu risg sy'n derbyn addysg a hyfforddiant yn y Coleg

Mae'r Coleg wedi ymrwymo i weithio gyda sefydliadau perthnasol, i gymryd pob cam rhesymol ymarferol, i sicrhau bod y dyletswyddau cyfreithiol a bugeiliol sy'n ddyledus i ddysgwyr mewn perthynas ag amddiffyn plant ac oedolion mewn perygl yn cael eu cyflawni yn unol â deddfwriaeth gyfredol, canllawiau proffesiynol perthnasol ac arferion gorau.

Mae'r Coleg yn rhannu amcan gyda phob Awdurdod Lleol, Heddlu a rhanddeiliaid yn y gwasanaeth addysg i helpu i gadw plant ac oedolion sy'n wynebu risg yn ddiogel drwy gyfrannu at greu amgylchedd dysgu diogel; nodi lle mae pryderon diogelu a gweithredu i fynd i'r afael â nhw gydag asiantaethau eraill.

Bydd y Polisi hwn yn destun adolygiad anffurfiol bob blwyddyn gan y Pwyllgor Diogelu ac adolygiad ffurfiol bob dwy flynedd gan Gorfforaeth y Coleg oni bai bod angen cymeradwyo newidiadau yn dilyn adolygiad blynyddol gan y Pwyllgor Diogelu.

2.0 PWRPAS A CHWMPAS

Diffiniadau:

Yng nghyd-destun Diogelu, mae 'plant a phobl ifanc' yn cael ei ddefnyddio ar gyfer y rheini o dan 18 oed. Pan gyfeirir at "rieni", mae hyn yn cynnwys yr unigolion hynny sydd â chyfrifoldeb rhiant.

Y diffiniad o 'oedolyn mewn perygl' yw rhywun sydd angen neu a allai fod angen gwasanaethau gofal cymunedol oherwydd anabledd meddyliol neu anabledd arall, cymorth neu salwch ac nad yw'n gallu gofalu amdano'i hun, neu nad yw'n gallu amddiffyn ei hun rhag niwed sylweddol neu ecsbloetio difrifol.

Mae gan y Coleg ddyletswydd statudol i ddiogelu plant ac oedolion mewn perygl ac i gynorthwyo Awdurdodau Lleol, yr heddlu ac asiantaethau eraill os gwneir honiad o gam-drin sy'n ymwneud â phlentyn neu oedolion mewn perygl ar safle'r Coleg. Bydd y Coleg yn cofrestru pryderon diogelu sylweddol drwy system gytunedig y Coleg ac yn cymryd rhan fel y bo'n briodol mewn camau dilynol. Os oes pryderon bod plentyn neu oedolion mewn perygl wedi cael eu cam-drin neu y gallent fod mewn perygl o niwed sylweddol, gwneir atgyfeiriad i'r asiantaethau priodol - e.e. yr heddlu, Adrannau Gwasanaethau Cymdeithasol Awdurdodau Lleol.

3.0 FFRAMWAITH CYFREITHIOL

Mae'r paragraffau isod yn nodi'r fframwaith cyfreithiol sy'n sefydlu rôl Corff Llywodraethu'r Coleg mewn perthynas â diogelu plant ac oedolion mewn perygl:

Mae Adran 175 Deddf Addysg 2002 (a ddaeth i rym ym Mehefin 2004) yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Lleol a chyrff llywodraethu Colegau Addysg Bellach (ac ysgolion) wneud trefniadau i sicrhau bod eu swyddogaethau'n cael eu cyflawni gyda golwg ar ddiogelu lles plant. Rhaid iddynt nodi unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gan yr Ysgrifennydd Gwladol wrth ystyried pa drefniadau y mae angen iddynt eu gwneud.

Mae Cadw Dysgwyr yn Ddiogel: Rôl awdurdodau lleol, cyrff llywodraethu a pherchnogion ysgolion annibynnol o dan Ddeddf Addysg 2002 (Llywodraeth Cymru, 2020, canllawiau rhif 283/2022) yn nodi rôl Awdurdodau Lleol a Chyrff Llywodraethu Ysgolion a Sefydliadau Addysg Bellach a sefydliadau eraill o ran rhoi cyngor ar gamau y dylid eu cymryd i alluogi i achosion o gam-drin a amheuir neu a nodwyd gael eu hystyried a gweithredu arnynt yn briodol. Mae *Canllawiau Gweithdrefnau Diogelu Cymru Gyfan* yn nodi'r gweithdrefnau y mae pob Bwrdd Diogelu Plant Lleol yng Nghymru wedi cytuno i'w rhoi ar waith.

Nodwyd hefyd “Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015” Llywodraeth Cymru sy'n rhoi canllawiau ar sut y dylai sefydliadau ac unigolion gydweithio i ddiogelu a hyrwyddo lles plant. Mae argymhellion cyhoeddiad Llywodraeth EF 'Beth i'w wneud os ydych chi'n poeni bod plentyn yn cael ei gam-drin' ac argymhellion dogfen bolisi Lloegr 'Diogelu Plant mewn Addysg (2004)' hefyd wedi cael eu hystyried.

Mae Deddf Diogelu Grwpiau Agored i Niwed 2006 yn mynnu bod cyflogwyr yn cynnal archwiliadau Fetio a Gwahardd cyn caniatáu i weithwyr ddod i gysylltiad ag oedolion sydd mewn perygl. O dan y ddeddfwriaeth hon, mae'n ofynnol i'r Coleg wneud cais am wiriad manylach gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd ar gyfer staff sy'n gweithio gyda dysgwyr o'r fath.

Adran 26 (1) Deddf Gwrthderfysgaeth a Diogelwch 2015: Mae Canllawiau Dyletswydd Atal: ar gyfer sefydliadau addysg bellach yng Nghymru a Lloegr yn gosod dyletswydd ar addysg bellach wrth arfer ei swyddogaeth, i helpu i atal pobl rhag cael eu denu at derfysgaeth, sy'n cynnwys eithafiaeth dreisgar a di-drais. Fel rhan o'r ddyletswydd hon, mae Coleg Gwent wedi llunio Cynllun Gweithredu Diogelu, sy'n cael ei adolygu yng nghyfarfodydd tymhorol y Pwyllgor Diogelu.

Bydd y Coleg yn adolygu ei bolisi a'i weithdrefnau ar amddiffyn plant ac oedolion mewn perygl er mwyn ystyried unrhyw ddeddfwriaeth, rheoliadau neu ddogfennau arfer gorau newydd gan y Llywodraeth i sicrhau bod staff yn cael y wybodaeth ddiweddaraf am eu cyfrifoldebau a'u dyletswyddau o ran diogelwch a lles plant ac oedolion mewn perygl.

4.0 HYFFORDDIANT AC YMWYBYDDIAETH

Mae'r Coleg yn cydnabod bod angen i'r holl staff sy'n gweithio gyda phlant ac oedolion mewn perygl gael hyfforddiant diogelu sylfaenol sy'n eu galluogi i adnabod ac ymateb i bryderon diogelu sy’n ymwneud â lles. Mae'r weithdrefn hon hefyd wedi'i chynllunio i sicrhau bod staff y Coleg wedi'u harfogi'n briodol (er eu budd eu hunain yn ogystal â budd y plant a'r oedolion mewn perygl). Yn unol â hynny, bydd pob aelod o staff, gan gynnwys y Prifathro, gwirfoddolwyr a darparwyr trydydd parti, yn cael hyfforddiant digonol i godi eu hymwybyddiaeth o faterion diogelu ac i ymgyfarwyddo â'u dyletswyddau a'u cyfrifoldebau fel rhan o gyflwyno a gweithredu'r polisi hwn (gweler Atodiad H). Darperir hyfforddiant gloywi o leiaf unwaith bob dwy flynedd.

5.0 CATEGORÏAU CAMDRINIAETH

Daw'r categorïau camdriniaeth canlynol o Diogelu Plant: Gweithio gyda'n Gilydd o dan Ddeddf Plant 2004:

Cam-drin Corfforol:

Gall cam-drin corfforol gynnwys taro, ysgwyd, taflu, gwenwyno, llosgi neu sgaldio, boddi, mygu neu achosi niwed corfforol fel arall i blentyn neu oedolion mewn perygl. Gall niwed corfforol hefyd gael ei achosi pan fydd rhiant neu ofalwr yn ffugio symptomau salwch, neu'n achosi salwch yn fwriadol, i blentyn neu oedolion mewn perygl y mae'n gofalu amdanynt. Gellir disgrifio'r sefyllfa hon fel salwch wedi'i ffugio neu ei achosi gan ofalwr.

Cam-drin Emosiynol:

Cam-drin emosiynol yw cam-drin plentyn neu oedolion mewn perygl yn emosiynol yn barhaus er mwyn achosi effeithiau andwyol difrifol a pharhaus ar ddatblygiad emosiynol y plentyn neu'r oedolion mewn perygl. Gall gynnwys cyfleu i blentyn neu oedolion mewn perygl eu bod yn ddiwerth neu nad oes neb yn eu caru, eu bod yn annigonol neu nad ydynt ond yn cael eu gwerthfawrogi i'r graddau y maent yn diwallu anghenion person arall. Gall gynnwys gosod disgwyliadau sy'n amhriodol i oedran neu ddatblygiad plant neu oedolion mewn perygl. Gall olygu achosi i blant neu oedolion sydd mewn perygl deimlo'n ofnus neu mewn perygl yn aml, neu gamfanteisio ar blant ac oedolion sydd mewn perygl neu eu llygru. Mae rhyw lefel o gam-drin emosiynol yn gysylltiedig â phob math o gam-drin plentyn neu oedolion mewn perygl, er y gall ddigwydd ar ei ben ei hun.

Cam-drin rhywiol:

Mae cam-drin rhywiol yn golygu gorfodi neu ddenu plentyn neu oedolyn sy'n wynebu risg i gymryd rhan mewn gweithgareddau rhywiol, p'un a yw'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl yn ymwybodol o'r hyn sy'n digwydd ai peidio. Gall y gweithgareddau gynnwys cyswllt corfforol, gan gynnwys gweithredoedd treiddiol neu anhreiddiol. Gallant gynnwys gweithgareddau digyswllt, fel cynnwys plant neu oedolion mewn perygl wrth edrych ar, neu wrth gynhyrchu, deunyddiau pornograffig neu wrth wylio gweithgareddau rhywiol, neu annog plant neu oedolion mewn perygl i ymddwyn mewn ffyrdd rhywiol amhriodol. (I gael gwybodaeth ac arweiniad ar Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant, edrychwch ar Atodiad D).

Cam-drin plant rhwng cyfoedion:
Mae cam-drin plant rhwng cyfoedion yn derm a ddefnyddir pan fo plant yn cam-drin plant eraill. Gall cam-drin plant rhwng cyfoedion gynnwys: bwlio (gan gynnwys bwlio ar-lein a bwlio oherwydd hil, crefydd, rhywioldeb, anabledd neu statws traws) cam-drin gan eich cariad neu'ch partner, neu gam-drin corfforol.

Esgeulustod:

Esgeuluso plentyn neu oedolyn mewn perygl yn barhaus neu'n ddifrifol, neu fethiant i amddiffyn plentyn neu oedolyn mewn perygl rhag dod i gysylltiad ag unrhyw fath o berygl, gan gynnwys oerni, newyn neu fethiant difrifol i gyflawni agweddau pwysig ar ofal, gan arwain at amharu'n sylweddol ar iechyd neu ddatblygiad y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl.

Cam-drin Hiliol

Mae'r Coleg yn ymwybodol o'i ddyletswydd i roi sylw dyledus i'r angen i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu, erledigaeth ayb ar sail rhyw, hil, anabledd a, lle bo hynny'n briodol, dylid darllen y polisi hwn ar y cyd â Chynllun Cydraddoldeb Sengl y Coleg. Dylai staff fod yn ymwybodol bod diogelu a hyrwyddo lles plant ac oedolion mewn perygl yn cynnwys cydymffurfio â dyletswyddau statudol a amlinellir yn Neddf Cydraddoldeb 2010.

Cam-drin Ariannol

Mae cam-drin ariannol yn fath o gam-drin a thwyll lle mae rhywun yn rheoli arian neu asedau eraill person arall drwy orfodaeth. Gall gynnwys, er enghraifft, dwyn arian, peidio â chaniatáu i ddioddefwr gymryd rhan mewn unrhyw benderfyniadau ariannol neu atal dioddefwr rhag cael swydd. Mae'r broblem yn tueddu i ddigwydd amlaf mewn perthnasoedd domestig, megis rhwng gŵr a gwraig neu riant oedrannus a phlentyn sy'n oedolyn.

Bwlio ac Aflonyddu:

Dylai'r Coleg fod yn ymwybodol o'r Polisi hwn a, lle bo'n briodol, dylid ei ddarllen ar y cyd â Pholisi Gwrth-fwlio'r Coleg. Dylai staff fod yn ymwybodol y gellir ystyried bwlio ac aflonyddu fel categori arall o gam-drin a all hefyd gynnwys elfennau eraill o unrhyw un o'r chwe phrif gategori uchod o gamdriniaeth, e.e. gall gynnwys bwlio drwy ynysu neu wneud i blant neu oedolion mewn perygl deimlo eu bod wedi'u heithrio o grwpiau cymdeithasol neu addysgol.

Dylai'r holl staff fod yn ymwybodol o'r dangosyddion sy'n arwain at amheuaeth o gam-drin ac os bydd pryderon neu amheuon o gam-drin plant neu oedolion mewn perygl yn codi, dylid rhoi gweithdrefnau diogelu ar waith yn ddi-oed.

6.0 ADNABOD CAMDRINIAETH A AMHEUIR

Gellir adnabod camdriniaeth a amheuir drwy arsylwi/edrych. Er enghraifft, gall cleisiau, toriadau a llosgiadau fod yn amlwg, sy'n arwydd o gam-drin corfforol. Mae arwyddion posibl o esgeulustod corfforol yn cynnwys dillad annigonol, twf gwael, newyn neu faeth sy'n ymddangos yn ddiffygiol a gall arwyddion o gam-drin emosiynol gynnwys dibyniaeth ormodol neu geisio sylw.

Gall cam-drin rhywiol gael ei arddangos gan arwyddion/anafiadau corfforol, neu oherwydd newid ymddygiad sylweddol/arwyddocaol gan gynnwys rhagaeddfedrwydd neu encilio.

Nid yw'r rhestr hon yn gynhwysfawr ac ni all tystiolaeth o un neu fwy o'r ffactorau a restrir uchod wneud mwy nag achosi amheuaeth o gam-drin, ac nid ydynt yn dystiolaeth o gam-drin ynddynt eu hunain. Fodd bynnag, os oes pryderon am les plentyn neu oedolion mewn perygl am unrhyw reswm, rhaid i staff weithredu.

Gall plentyn neu oedolyn mewn perygl nodi'n benodol ei fod ef neu hi wedi cael ei gam-drin. Yn yr un modd, gall person arall nodi bod plentyn neu oedolyn mewn perygl wedi cael ei gam-drin.

Wrth ddelio â pherson ifanc neu oedolyn mewn perygl sydd ag anghenion addysgol arbennig, rhaid gofyn am gyngor gan Aseswyr ADY y campws, neu CADY y Campws cyn bwrw ymlaen.

Os oes gan aelod o staff bryderon sylweddol am blentyn neu oedolyn mewn perygl ond nad yw'n ystyried bod cam-drin neu risg o niwed uniongyrchol, dylai'r aelod o staff wneud y canlynol:

1. Siarad â Phennaeth Gwasanaethau Dysgwyr y campws a fydd yn ystyried a ddylai'r Coleg gofrestru'r pryderon am y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl yn ffurfiol; ac

2. Os yw'r Pennaeth Gwasanaethau Dysgwyr a'r aelod o staff o'r farn bod hynny'n briodol, siarad â'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl am y pryderon.

7.0 CYFRINACHEDD A DATGELU

Bydd terfynau cyfrinachedd clir yn cael eu cyfleu er nad yw'r holl wybodaeth yn gyfrinachol. Gwybodaeth gyfrinachol yw gwybodaeth sensitif, nad yw eisoes ar gael yn gyfreithlon i'r cyhoedd neu ar gael yn rhwydd o ffynhonnell gyhoeddus arall, ac sydd wedi cael ei rhannu mewn perthynas lle mae'r sawl sy'n rhoi'r wybodaeth yn deall na fyddai'n cael ei rhannu ag eraill. Er enghraifft, efallai y bydd athrawes yn gwybod bod gan un o'i dysgwyr riant sy'n camddefnyddio cyffuriau. Mae hynny'n wybodaeth sensitif ond efallai na fydd yn gyfrinachol os yw'n hysbys yn gyffredinol neu os yw wedi cael ei rhannu â'r athro mewn amgylchiadau lle'r oedd y person yn deall y byddai'n cael ei rhannu ag eraill. Fodd bynnag, os bydd y dysgwr yn ei rhannu â'r athrawes mewn sesiwn gwnsela, er enghraifft, byddai'n gyfrinachol.

Nid yw'r ddyletswydd cyfrinachedd sy'n ddyledus i blant ac oedolion mewn perygl yn absoliwt a dylid a gellir datgelu gwybodaeth gyfrinachol er mwyn amddiffyn y plentyn neu'r oedolion mewn perygl neu blentyn neu oedolyn unigol arall sydd mewn perygl o ddioddef niwed.

Dim ond pan nad yw rhannu gwybodaeth gyfrinachol wedi'i awdurdodi gan y sawl a'i darparodd neu'r sawl y mae'n ymwneud ag ef y torrir cyfrinachedd. Pe bai'r wybodaeth yn cael ei darparu ar y ddealltwriaeth y byddai'n cael ei rhannu ag ystod gyfyngedig o bobl neu at ddibenion cyfyngedig, yna ni fydd rhannu yn unol â'r ddealltwriaeth honno yn torri cyfrinachedd. Yn yr un modd, ni fydd yna unrhyw achos o dorri cyfrinachedd lle ceir caniatâd penodol i rannu.

Lle bynnag y bo modd, dylid cael cydsyniad cyn rhannu gwybodaeth bersonol â thrydydd partïon ond rhaid i'r ddyletswydd i ddiogelu a hyrwyddo lles y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl bob amser fod yn drech na'r ddyletswydd gyffredinol i gadw cyfrinachedd neu i gael caniatâd gan drydydd parti, er enghraifft, aelod o'r teulu os oes risg y bydd plentyn neu oedolyn mewn perygl yn dioddef niwed sylweddol neu ddifrifol. Diogelwch y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl yw'r brif ystyriaeth bob amser.

Mae gan staff gyfrifoldeb proffesiynol i rannu gwybodaeth berthnasol am amddiffyn plant ac oedolion sydd mewn perygl gyda gweithwyr proffesiynol eraill, yn enwedig asiantaethau ymchwilio lle bynnag y bo modd gyda chaniatâd. Efallai y bydd angen cyfnewid gwybodaeth berthnasol rhwng gweithwyr proffesiynol er mwyn diogelu a hyrwyddo lles plentyn neu oedolyn mewn perygl. Er y gallai staff fod yn bryderus ynghylch yr angen i gydbwyso eu dyletswyddau i amddiffyn plant neu oedolion sydd mewn perygl rhag niwed a'u dyletswydd gyffredinol tuag at blentyn neu oedolyn mewn perygl, rhaid i les y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl fod yn brif bryder bob amser.

Ym mhob achos o gam-drin a amheuir, ni ddylai staff drafod y mater gydag aelod arall o staff ond dylent roi gwybod ar unwaith i'r Person Dynodedig, sef Pennaeth Gwasanaethau Dysgwyr y Campws, a fydd yn penderfynu pa gamau sydd i'w cymryd. Os nad oes modd cysylltu â'r aelod dynodedig o staff, dylid rhoi gwybod i'r Arweinydd Diogelu, sef y Prifathro Cynorthwyol (Cynhwysiant a Chymorth i Ddysgwyr).

Os na ofynnwyd i'r plentyn neu oedolyn mewn perygl am ganiatâd i ddatgelu gwybodaeth gyfrinachol, neu os yw wedi cael ei geisio a'i ddal yn ôl, mae'n bwysig bod yr aelod o staff yn dweud wrth y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl mewn ffordd sensitif briodol bod ganddo gyfrifoldeb i gyfeirio achosion o gam-drin honedig at yr asiantaethau priodol (os yw'r Person Dynodedig o'r farn nad yw hyn yn debygol o gynyddu'r risg o niwed i'r plentyn neu'r oedolyn mewn

perygl). Dylid sicrhau'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl mai dim ond i bobl y mae angen iddynt wybod y bydd materion yn cael eu datgelu, ac y bydd y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl yn cael yr wybodaeth ddiweddaraf. Pe bai'r Person Dynodedig o'r farn y byddai dweud wrth y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl y bydd y mater yn cael ei riportio i'r asiantaethau priodol yn cynyddu'r risg o niwed i'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl, yna ni ddylid cyfleu gwybodaeth o'r fath i'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl.

Mewn amgylchiadau lle nad yw'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl wedi cydsynio i ddatgelu, rhaid i staff ystyried a oes ganddynt, serch hynny, brif ddyletswydd i ddatgelu gwybodaeth o'r fath. Wrth wneud y penderfyniad hwn, dylid ystyried y cwestiynau canlynol: -

- A oes angen datgelu er mwyn atal neu ganfod trosedd, atal anrhefn, amddiffyn diogelwch y cyhoedd neu amddiffyn hawliau a rhyddid pobl eraill?
- A yw'r datgeliad yn angenrheidiol er mwyn amddiffyn plant neu oedolion mewn perygl?
- Pa risgiau i eraill (os o gwbl) y mae'r unigolyn hwn yn eu peri?
- Pa mor agored i niwed yw'r rheini a allai fod mewn perygl?
- A yw'r datgeliad yn gymesur â'r nod a fwriadwyd?
- A oes ffyrdd eraill yr un mor effeithiol ond llai ymwthiol o gyflawni'r nod hwnnw?

8.0 GWEITHDREFN AR GYFER YMDRIN AG ACHOSION HONEDIG O GAM-DRIN PLANT NEU OEDOLION

8.1 Adnabod digwyddiad diogelu honedig

Os bydd plentyn neu oedolyn mewn perygl yn datgelu camdriniaeth neu os amheuir camdriniaeth, dylai staff:

- Gwrando'n ofalus a pheidio â chynhyrfu
- Caniatáu i'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl roi adroddiad o'i bryderon, heb amharu arno. Os oes angen i chi ofyn cwestiynau i gael eglurhad, gwnewch hynny mewn ffordd normal a heb roi pwysau er mwyn sicrhau bod yr hyn y mae'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl yn ei ddweud yn cael ei ddeall yn llawn fel y gallwch sicrhau eich bod yn gwneud cofnod cywir.
- Nodi'r prif bwyntiau'n ofalus, byddwch yn ffeithiol a defnyddiwch eiriau'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl ei hun.
- Gwneud nodyn manwl o'r canlynol:

    - Dyddiadau
    - Amseroedd/lleoliadau lle digwyddodd y gamdriniaeth honedig
    - Yr hyn a ddywedodd ac a wnaeth y plentyn neu'r oedolion mewn perygl
    - Unrhyw gwestiynau rydych chi'n eu gofyn ac atebion y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl
    - Arsylwadau ar unrhyw anafiadau
    - Eich enw chi ac enw unrhyw bobl eraill sy'n bresennol a dyddiad, amser a lleoliad y cyfarfod

Rhowch wybod i'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl bod gan y Coleg rwymedigaeth gyfreithiol i roi gwybod am achosion o gam-drin honedig i'r awdurdodau priodol er mwyn cynnal ymchwiliad, ond y bydd nifer y bobl hynny yn cael ei gadw cyn ised â phosibl, ac y bydd gwybodaeth yn cael ei datgelu ar sail yr angen i wybod ac y bydd y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl bob amser yn cael gwybod am y camau a gymerir (oni bai fod hyn yn debygol o gynyddu'r risg o niwed i'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl).

Rhowch sicrwydd i'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl drwy gydol y broses eu bod wedi gwneud y peth iawn drwy ddweud wrth aelod o staff. Rhowch wybod i'r plentyn neu'r oedolyn mewn

perygl bod cymorth cwnsela ar gael gan Gwnselydd y campws (neu mewn mannau eraill mewn achosion priodol).

Os oes gan y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl sy'n rhoi gwybod am y cam-drin honedig anabledd a/neu anawsterau cyfathrebu, dylid cymryd gofal ychwanegol i sicrhau bod gan y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl fynediad at unrhyw aelod o staff neu weithiwr cymorth (fel y bo'n briodol) a bod gan yr aelod hwnnw o staff y sgiliau cyfathrebu priodol i ganiatáu i'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl gyfathrebu'n effeithiol y gamdriniaeth y mae'n dymuno rhoi gwybod amdani, e.e. Cydlynydd Anghenion Dysgu Ychwanegol y campws neu Reolwr Anghenion Dysgu Ychwanegol y Coleg

NI DDYLAI staff:

- Roi geiriau yng ngheg y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl neu ofyn cwestiynau arweiniol.
- Ymchwilio i bryderon neu honiadau. Nid oes gan yr aelodau unigol o staff unrhyw rôl ymchwilio ond dylent roi gwybod ar unwaith i'r Person Dynodedig neu'r Arweinydd Diogelu am honiadau.
- Addo cyfrinachedd. Dylai'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl ddeall os bydd erlyniad troseddol a/neu achosion disgyblu'n cael eu cynnal, efallai na fydd unrhyw beth y mae'r dioddefwr neu'r tystion yn ei ddweud yn aros yn gyfrinachol.
- Anghofio cofnodi'r hyn a ddywedwyd wrthych yn ysgrifenedig, gan gofnodi'r amser, y dyddiad, y lleoliad a'r bobl sy'n bresennol. Dylid cofnodi atebion y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl yn union fel y cawsant eu dweud cyn belled ag y bo modd.
- Methu trosglwyddo'r wybodaeth fel sy'n ofynnol gan y weithdrefn hon i'r Person Dynodedig neu'r Arweinydd Diogelu.
- Cymryd yn ganiataol y bydd rhywun arall yn cymryd y camau angenrheidiol.

8.2 Adrodd i Staff Dynodedig

Dylai staff roi gwybod am unrhyw bryderon, amheuon neu ddatgeliadau o gam-drin cyn gynted â phosibl ac o fewn 24 awr i'r Person Dynodedig, yr Arweinydd Diogelu neu drwy'r porth diogelu (My Concern) ar fewnrwyd y staff. Dylai'r Person Dynodedig sicrhau bod y person a roddodd wybod am y pryder yn cwblhau adroddiad drwy'r porth. Bydd y Person Dynodedig yn cadw copi o'r canlynol:

- Yr adroddiad
- Unrhyw nodiadau neu ohebiaeth sy'n delio â'r mater
- Unrhyw ddeunydd perthnasol arall

Cedwir copi o'r adroddiadau, y nodiadau a'r holl ddogfennau'n ddiogel ar y porth. Ni ddylid byth argraffu'r rhain heb awdurdod gan berson diogelu dynodedig arweiniol y Coleg, a bydd mynediad at gofnodion ar-lein yn cael ei gyfyngu i staff dynodedig.

8.3 Adrodd i'r Uwch Aelod o Staff sydd â Chyfrifoldeb Arweiniol

Rhaid i'r Person Dynodedig neu'r Arweinydd Diogelu yn ei absenoldeb roi gwybod i'r uwch aelod o staff sydd â'r cyfrifoldeb arweiniol, sef yr Is-brifathro (Partneriaethau a Thaith y Dysgwr), cyn gynted ag y bo'n ymarferol ac ym mhob achos o fewn 24 awr i'r datgeliad neu'r amheuaeth gael ei godi.

Yn achos dysgwr Cyswllt Ysgol, dylai'r Person Dynodedig gysylltu'n agos ag aelod dynodedig o staff yr ysgol. Gweler Atodiad F ar gyfer Datganiad Diogelu Llwybr Dysgu 14-19 y Coleg (gan gynnwys Addysg Ddewisol yn y Cartref).

Os bydd honiad o gam-drin plentyn neu oedolion mewn perygl yn y Coleg lle mae'r camdriniwr honedig yn ddysgwr yn y Coleg, dylai'r Person Dynodedig roi sylw dyledus i weithdrefnau eraill y Coleg fel y bo'n briodol tra'n dilyn gweithdrefnau diogelu.

8.4 Cyswllt â'r Gwasanaeth Plant

Rhaid i'r Person Dynodedig roi gwybod am y mater cyn gynted â phosibl dros y ffôn i Adran Gwasanaethau Plant yr awdurdod lleol lle mae'r plentyn neu'r person ifanc yn byw. Dylid gofyn am ffurflen atgyfeirio Aml-asiantaeth gan y swyddog gwaith cymdeithasol ar ddyletswydd.

Dylid gwneud cofnod ysgrifenedig o ddyddiad ac amser yr adroddiad a rhaid i'r adroddiad gynnwys enw a swydd y person yr adroddir y mater iddo. Rhaid cadarnhau adroddiad dros y ffôn yn ysgrifenedig gan ddefnyddio'r ffurflen atgyfeirio briodol lle bo modd i'r adran Gwasanaethau Plant o fewn 24 awr arall. Dylai staff fod yn ymwybodol bod cofnodion a gedwir yn dda yn hanfodol ar gyfer ymarfer da ym maes amddiffyn plant ac oedolion sydd mewn perygl. Dylai'r holl nodiadau a'r amserlen camau gweithredu gael eu hychwanegu at y porth diogelu (My Concern).

Dylai'r Person Dynodedig drafod y canlynol gyda'r gweithiwr cymdeithasol:-

- Pa gamau (os o gwbl) y dylid eu cymryd i roi gwybod i'r rhiant/gofalwr a/neu'r plentyn/oedolyn mewn perygl? Dylid gwneud nodyn o'r sgwrs honno a'i hychwanegu at y porth diogelu (My Concern).
- Y broses ar gyfer rhoi gwybod i'r Coleg am gamau pellach a gymerwyd.

Dylid gofyn am gyngor cyfreithiol os oes unrhyw amheuaeth ynghylch faint o wybodaeth y gellir ei rhannu neu pa mor briodol yw'r wybodaeth honno.

Pan fydd dysgwr sydd mewn perygl uniongyrchol neu'n bygwth hunanladdiad yn cysylltu ag aelod o staff y tu allan i oriau'r coleg, dylai'r aelod o staff ffonio 999 a chynnig cymaint o wybodaeth â phosibl i'r Heddlu, a ddylai gynnwys ble mae'r dysgwr yn ogystal ag unrhyw wybodaeth sy'n ymwneud â'r digwyddiad neu'r datgeliad a adroddwyd. P'un a yw'r dysgwr mewn perygl sydd ar fin digwydd ai peidio, rhaid i'r aelod o staff roi gwybod am y datgeliad i'r Person Dynodedig neu'r Arweinydd Diogelu cyn gynted â phosibl

Lle bo angen rhagor o wybodaeth ar yr Heddlu a/neu'r Gwasanaethau Cymdeithasol, rhaid i'r aelod o staff gysylltu â'r Person Dynodedig, a fydd yn defnyddio system gwybodaeth reoli'r Coleg (My Concern/EBS) i gael y wybodaeth e.e. enwau a chyfeiriadau cyd-fyfyrwyr a rhifau cyswllt mewn argyfwng, ac ati.

Os yw'r dysgwr o dan 18 oed, dylid rhoi gwybod i'r rhiant, gwarcheidwad neu ofalwr fel arfer, oni bai:

- Bod risg o niwed sylweddol i'r plentyn
- Mae staff yn teimlo dan fygythiad
- Mae'r plentyn yn gymwys ac wedi mynegi dymuniad i beidio â rhoi gwybod i'w rieni.

Ym mhob achos, rhaid i les y plentyn fod yn brif ystyriaeth. Lle bo unrhyw amheuaeth ynghylch ceisio caniatâd gan rieni, ni ddylid cysylltu â hwy neu gellir ceisio cyngor pellach gan yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol berthnasol. Dylai'r rhesymau dros unrhyw benderfyniad gael eu cofnodi'n llawn yn y porth diogelu (My Concern).

9.0 Honiadau o gam-drin yn erbyn aelod o staff

Efallai y bydd adegau pan fydd plentyn neu oedolyn mewn perygl yn cyhuddo aelod o staff o gam-drin. Mewn achosion o'r fath, ac yn ychwanegol at y weithdrefn uchod y dylid eu dilyn yn llym o ran cynnwys ac amseru, rhaid i'r Person Dynodedig roi gwybod i'r Cyfarwyddwr (*Adnoddau Dynol*) ar unwaith. Bydd y Cyfarwyddwr (Adnoddau Dynol) yn hysbysu'r Is-Brifathro (Partneriaethau a Thaith y Dysgwr) ac yn enwebu Swyddog Ymchwilio yn unol â Pholisi a Gweithdrefn Ddisgyblu'r Coleg. Bydd unrhyw gamau a gymerir o ganlyniad i'r honiad yn cael eu cymryd yn unol â'r polisi hwnnw, er na chymerir unrhyw gamau a fydd yn peryglu nac yn ymyrryd ag unrhyw ymchwiliadau a gynhelir gan yr awdurdodau perthnasol. Mae Atodiad C yn nodi'r darpariaethau ar gyfer adrodd ac ymdrin â honiadau o'r fath a nodir.

10.0 DELIO Â PHRYDERON YNGHYLCH RADICALEIDDIO

Mae'r ddyletswydd i amddiffyn plant, pobl ifanc ac oedolion sydd mewn perygl o niwed yn ymestyn i'w hamddiffyn rhag ymwneud â grwpiau sy'n ceisio radicaleiddio unigolion. Mae radicaleiddio'n cyfeirio at y broses a ddefnyddir gan unigolyn i gefnogi terfysgaeth a mathau o eithafiaeth sy'n arwain at derfysgaeth.

Mae Strategaeth Atal y llywodraeth yn nodi bod colegau Addysg Bellach yn safleoedd posibl ar gyfer radicaleiddio.

Mae'r ffactorau sy'n cael eu hystyried wrth benderfynu a allai unigolyn fod mewn perygl o ymwneud â therfysgaeth yn cael eu disgrifio'n fras fel a ganlyn:

- Ymgysylltu â grŵp, achos neu ideoleg
- Bwriad i achosi niwed
- Gallu i achosi niwed

Efallai y bydd staff neu ddysgwyr yn poeni am rywun oherwydd newidiadau mewn ymddygiad neu edrychiad. Er enghraifft:

- Gall unigolyn roi'r gorau i gysylltu â chyfoedion a bod â diddordeb mewn cyswllt ag aelodau o grŵp ideolegol penodol yn unig
- Gall unigolyn newid ei ddull arferol o wisgo
- Gall unigolyn gymeradwyo trais i gefnogi'r ideoleg y mae'n ei harddel

Efallai fod llawer o resymau dros newidiadau o'r fath a dyna pam y dylid mabwysiadu dull diogelu i alluogi gwasanaethau perthnasol yn y coleg a'r tu allan iddo i nodi anghenion a gwendidau unigolyn. Mae hyn yn cynnwys penderfynu a allai'r Broses Sianelu fod o fudd.

Os yw aelod o staff neu ddysgwr yn poeni y gallai unigolyn fod yn cael ei radicaleiddio, dylai siarad â'r Person Dynodedig neu'r Arweinydd Diogelu. Os yw'r pryderon yn ymwneud â dysgwr, dylai staff neu ddysgwyr ACL gysylltu â'r Pennaeth Dwyieithrwydd a Dysgu Cymunedol.

11.0 ROLAU A CHYFRIFOLDEBAU

Mae yna un o Lywodraethwyr dynodedig y Coleg, uwch aelod o staff a phobl ddynodedig sydd â chyfrifoldeb arbenigol dros faterion diogelu. Mae'r Coleg wedi datblygu gweithdrefnau yn unol â chanllawiau a gyhoeddwyd gan yr Adran Plant, Ysgolion a Theuluoedd, Llywodraeth Cymru a chyrff a grwpiau perthnasol eraill, gan gynnwys Cymdeithas y Colegau, ac wedi'u hystyried. Mae gweithdrefnau diogelu'r Coleg yn unol â Gweithdrefnau Diogelu Cymru Gyfan.

Rôl y Corff Llywodraethu

Mae'r Corff Llywodraethu wedi ymrwymo i sicrhau bod y Coleg yn gwneud y canlynol:

- Darparu amgylchedd diogel i blant ac oedolion sydd mewn perygl.
- Codi ymwybyddiaeth o faterion sy'n ymwneud â diogelu a hyrwyddo lles plant ac oedolion mewn perygl yn y Coleg.
- Nodi plant ac oedolion mewn perygl sy'n dioddef niwed sylweddol neu sydd mewn perygl o ddioddef niwed sylweddol a chymryd camau priodol i sicrhau bod plant ac oedolion o'r fath sydd mewn perygl yn cael eu cadw'n ddiogel yn y Coleg.
- Meddu ar weithdrefnau ar gyfer adrodd ac ymdrin â honiadau o gam-drin yn erbyn aelodau staff, dysgwyr eraill a gwirfoddolwyr.
- Cynnal gweithdrefnau recriwtio diogel.
- Dynodi aelod o staff sydd â digon o awdurdod i gymryd cyfrifoldeb arweiniol dros amddiffyn plant ac oedolion mewn perygl
- Cywiro unrhyw ddiffygion neu wendidau mewn perthynas â threfniadau amddiffyn plant ac oedolion mewn perygl sy'n cael eu dwyn i sylw'r Corff Llywodraethu

Llywodraethwr Dynodedig (Diogelu)

Bydd y Llywodraethwr Dynodedig yn gyfrifol am gysylltu â'r Pennaeth a'r Personau Dynodedig i sicrhau’r canlynol:

- Mae Polisi'r Coleg yn bodloni gweithdrefnau a gofynion diogelu Cymru Gyfan;
- Caiff y Polisi ei adolygu bob blwyddyn gan y Corff Llywodraethu.
- Rhoddir gwybod i'r Corff Llywodraethu sut mae'r Coleg a'i staff wedi cydymffurfio â'r Polisi.

Bydd y Llywodraethwr Dynodedig hefyd yn gyfrifol am oruchwylio'r cyswllt ag asiantaethau priodol mewn perthynas â honiadau yn erbyn y Prifathro neu un o'r Personau Dynodedig. Ni fydd hyn yn golygu cynnal ymchwiliad ffurfiol ond bydd yn sicrhau cyfathrebu rhwng partïon ac yn darparu gwybodaeth i gynorthwyo ymholiadau. Bydd y Llywodraethwr Dynodedig hefyd yn sicrhau bod yr uwch aelod o staff sydd â'r cyfrifoldeb arweiniol yn cyflawni ei gyfrifoldebau.

Er mwyn cynorthwyo'r Llywodraethwr Dynodedig i gyflawni'r dyletswyddau hyn, bydd yn cael hyfforddiant priodol.

Mae manylion cyswllt y Llywodraethwr Dynodedig ar gael gan y Swyddog Llywodraethu.

Yr Uwch Aelod o Staff sydd â Chyfrifoldeb Arweiniol

Yr Uwch Aelod sydd â'r cyfrifoldeb arweiniol yw'r Is-Brifathro (Partneriaethau a Thaith y Dysgwr) ac mae'n gyfrifol am y canlynol:

- Ysgwyddo’r prif gyfrifoldeb dros godi ymwybyddiaeth ymysg y staff o faterion sy'n ymwneud â lles plant ac oedolion mewn perygl a hyrwyddo amgylchedd diogel i'r plant a'r oedolion mewn perygl sy'n dysgu ac yn derbyn gofal yn y Coleg.
- Sicrhau bod yr Arweinydd Diogelu a'r Personau Dynodedig yn cyflawni eu cyfrifoldebau
- Adrodd yn flynyddol i Gorff Llywodraethu'r Coleg ar sut mae'r Coleg wedi cyflawni ei ddyletswyddau.
- Rhoi gwybod i'r Corff Llywodraethu am ddiffygion (y gellir eu nodi'n fewnol neu gan asiantaethau allanol) yn y weithdrefn cyn gynted â phosibl.
- Cadeirio Pwyllgor Diogelu'r Coleg.
- Sicrhau y cyfeirir at y Polisi a'i fod ar gael ar wefan y Coleg.
- Cyfrannu at ddiweddaru ac adolygu'r Polisi Diogelu bob blwyddyn.

Bydd yr aelod o staff sydd â'r cyfrifoldeb arweiniol wedi derbyn hyfforddiant mewn materion amddiffyn plant ac oedolion sydd mewn perygl a gwaith rhyngasiantaethol yn ôl y gofyn a bydd yn derbyn hyfforddiant gloywi o leiaf bob tair blynedd. Bydd yr aelod o staff sydd â'r cyfrifoldeb arweiniol yn cael y wybodaeth ddiweddaraf am ddatblygiadau ym maes amddiffyn plant ac oedolion sydd mewn perygl.

Arweinydd Diogelu

Yr Arweinydd Diogelu fydd y Prifathro Cynorthwyol (Cynhwysiant a Chymorth Dysgwyr) ac mae'n gyfrifol am y canlynol:

- Sicrhau bod Personau Dynodedig (neu unrhyw berson arall fel sy'n briodol yn yr amgylchiadau hyn) yn cadw cofnod priodol o unrhyw atgyfeiriad, cwyn neu bryder (hyd yn oed pan nad yw hyn yn arwain at atgyfeiriad);
- Sicrhau bod Personau Dynodedig yn cadw cysylltiad priodol ag asiantaethau allanol ac yn sicrhau bod staff, rhieni, sefydliadau partner a dysgwyr yn ymwybodol o Bolisi Diogelu'r Coleg;
- Darparu cyngor a chefnogaeth i staff eraill ar faterion sy'n ymwneud â diogelu;
- Pan fydd plentyn neu oedolyn mewn perygl yn gadael y Coleg, sicrhau bod ei ffeil amddiffyn plant neu oedolion mewn perygl yn cael ei chopïo i'w sefydliad addysg newydd a'i throsglwyddo ar wahân i brif ffeil y dysgwr;
- Delio ag achosion unigol gan gynnwys mynychu cynadleddau achos a chyfarfodydd adolygu fel y bo'n briodol;
- Trafod y sefyllfa gyda'r Awdurdod Lleol priodol (gweler Atodiad A) gan gynnwys cyngor a thrafodaeth ynghylch a oes angen atgyfeiriad ffurfiol ar gyfer amddiffyn plant neu oedolion sydd mewn perygl;
- Gweithredu fel cyswllt ar gyfer asiantaethau sydd angen cysylltu â'r Coleg ynghylch materion amddiffyn plant neu oedolion mewn perygl;
- Ymgymryd â hyfforddiant mewn materion amddiffyn plant ac oedolion mewn perygl a gwaith rhyngasiantaethol yn ôl y gofyn a dilyn hyfforddiant gloywi o leiaf bob tair blynedd;
- Pan fydd cynllun amddiffyn plant neu oedolion mewn perygl rhyngasiantaethol ar waith, sicrhau bod y Coleg, os oes angen, yn ymwneud â pharatoi'r cynllun a sicrhau bod rôl y Coleg yn cael ei diffinio'n glir;
- Cadw cofnodion cyfrinachol o'r holl gamau a gymerwyd mewn perthynas ag unrhyw achos sy'n ymwneud â honiadau o gam-drin plant neu oedolion sy'n wynebu risg;
- Cyfrannu at ddiweddaru ac adolygu'r Polisi Diogelu.

Y 'Person Dynodedig'

Yr Person Dynodedig fydd Pennaeth Gwasanaethau Dysgwyr y Campws priodol (Rheolwyr Cynorthwyol yw Dirprwy Berson Dynodedig Diogelu ar y Campws i gyflenwi pan nad yw Penaethiaid Gwasanaethau Dysgwyr ar y safle) ac mae'n gyfrifol am y canlynol:

- Codi ymwybyddiaeth ymysg y staff o faterion sy'n ymwneud â lles plant ac oedolion mewn perygl a hyrwyddo amgylchedd diogel i'r plant a'r oedolion mewn perygl sy'n dysgu ac yn derbyn gofal ar y campws;
- Darparu cefnogaeth i staff a allai fod yn ymwneud â gweithredu'r polisi drwy:
  - ➢ Sicrhau bod anghenion hyfforddi'n cael eu sefydlu, gan drefnu ymgynghoriad unigol a hyfforddiant mewn swydd i staff, a fydd yn cynnwys cwblhau hyfforddiant gloywi gan staff y campws o leiaf bob tair blynedd;
  - ➢ Sicrhau bod yr holl staff yn gwybod pwy yw'r Person Dynodedig;
  - ➢ Sicrhau bod yr holl staff yn gwybod y bydd pryderon am gam-drin neu gam-drin posibl yn cael eu dwyn i sylw'r Person Dynodedig neu yn ei absenoldeb i'r Arweinydd Diogelu;

  - Delio ag achosion unigol gan gynnwys mynychu cynadleddau achos a chyfarfodydd adolygu fel y bo'n briodol;
- Darparu cyngor a chefnogaeth i staff eraill ar faterion sy'n ymwneud ag amddiffyn plant ac oedolion mewn perygl;
- Cysylltu ag ysgolion uwchradd sy'n anfon disgyblion i'r Coleg i sicrhau bod trefniadau priodol yn cael eu gwneud ar gyfer y disgyblion;
- Cysylltu â chyflogwyr a sefydliadau hyfforddi sy'n derbyn plant neu oedolion mewn perygl gan y Coleg ar leoliadau i sicrhau bod mesurau diogelu priodol yn cael eu rhoi ar waith;
- Trafod y sefyllfa ddiogelu gyda'r Awdurdod Lleol priodol (gweler Atodiad A) gan gynnwys cyngor a thrafodaeth ynghylch a oes angen atgyfeiriad ffurfiol ar gyfer amddiffyn plant neu oedolion sydd mewn perygl;
- Gweithredu fel cyswllt ar gyfer asiantaethau sydd angen cysylltu â'r Coleg ynghylch materion amddiffyn plant neu oedolion mewn perygl;
- Adrodd i'r aelod o staff sydd â'r cyfrifoldeb arweiniol;
- Ymgymryd â hyfforddiant mewn materion amddiffyn plant ac oedolion mewn perygl a gwaith rhyngasiantaethol yn ôl yr angen, gan gynnwys hyfforddiant gloywi o leiaf bob tair blynedd;
- Nodi'r angen am gymorth a allai fod gan unrhyw weithiwr pan fydd yn ymwneud ag achos o gam-drin a chysylltu â'r Cyfarwyddwr (AD) i sicrhau bod y gweithiwr yn ymwybodol o'r mecanweithiau cymorth sydd ar gael;
- Sicrhau bod pob ymholiad gan rieni yn cael ei gyfeirio at yr Adran Awdurdod Lleol briodol;
- Cyfrannu at ddiweddaru ac adolygu'r Polisi Diogelu;
- Sicrhau y cyfeirir at y Polisi a'i fod ar gael ar ffurf copi caled mewn lleoliadau penodol ar y campws.

Os amheuir bod y Person Dynodedig ar y Campws yn cam-drin plentyn neu oedolion mewn perygl, rhaid i'r aelod neu aelodau staff sydd ag amheuon o'r fath fynd at yr Is-Brifathro (Partneriaethau a Thaith y Dysgwr), a fydd yn cyflawni rôl y Person Dynodedig yn y cyd-destun hwn.

Swyddog Hyfforddiant Diogelu

Y Swyddog Hyfforddiant Diogelu fydd y Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol ac mae'n gyfrifol am y canlynol:

- Sicrhau bod holl staff y Coleg yn ymgymryd â hyfforddiant ar y lefel briodol yn rheolaidd, a fydd yn cynnwys cwblhau hyfforddiant gloywi gan staff o leiaf bob tair blynedd;
- Sicrhau bod anghenion hyfforddi'n cael eu sefydlu, trefnu ymgynghoriadau unigol a hyfforddiant mewn swydd i staff y Coleg;
- Ymgymryd â hyfforddiant mewn materion amddiffyn plant ac oedolion mewn perygl a gwaith rhyngasiantaethol yn ôl y gofyn gan gynnwys hyfforddiant gloywi o leiaf bob tair blynedd;
- Cyfrannu at ddiweddaru ac adolygu'r Polisi Diogelu.

12.0 CWNSELWYR Y COLEG

Dylai unrhyw un sy'n rhoi gwybod i aelod o staff am amheuaeth o gam-drin gael cynnig y cyfle i gael cwnsela gan Gwnselydd y Coleg. Os nad yw'r person dan sylw yn dymuno gweld Cwnselydd, rhaid parchu'r dymuniad hwn. Dylid hysbysu'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl y gall siarad â chwnselydd yn y dyfodol os yw'n dymuno gwneud hynny.

Yn ogystal, mae'r aelod o staff y datgelwyd y cam-drin iddo a/neu a oedd yn poeni am gam-drin posibl yn gallu cael gafael ar Gwnselydd drwy'r Rhaglen Cymorth i Weithwyr, ac efallai y bydd yn dymuno manteisio ar y cyfle hwn pan fydd yn gyfleus iddo ef neu hi.

Rhoddir sylw i'r weithdrefn ar gyfer honiadau o gam-drin a dderbynnir gan Gwnselwyr yn y ddogfen atodol, Gweithdrefn Amddiffyn Plant - Canllawiau i gwnselwyr (Atodiad B).

Argymhellir y dylai Cwnselydd Coleg y datgelir honiadau o gam-drin iddo ymgynghori â'i oruchwylydd mewn achosion o'r fath, er y dylid diogelu hunaniaeth y 'cleient' cyn belled ag y bo modd.

Dylai Cwnselwyr y Coleg hysbysu plentyn neu oedolyn mewn perygl ar y dechrau am y cyfyngiadau ar allu'r Cwnselydd i gadw'n gyfrinachol y materion y mae'r plentyn neu'r oedolion mewn perygl yn eu codi. Dylai unrhyw gyfyngiadau o'r fath gael eu nodi'n glir mewn unrhyw gontract ysgrifenedig.

13.0 ANFODLONRWYDD GYDAG YMCHWILIAD/PROSES DDIOGELU

Os bydd unrhyw un yn dymuno cwyno am y ffordd yr ymdriniwyd â'r mater, dylid gwneud y gŵyn hon yn ysgrifenedig i'r Is-Brifathro (Partneriaethau a Thaith y Dysgwr) a fydd yn adolygu'r manylion.

Os canfyddir bod unrhyw honiadau yn deilwng, bydd yr Is-brifathro yn adolygu'r dystiolaeth er mwyn canfod a ddylid rhoi gweithdrefnau disgyblu'r Coleg ar waith ac a ddylid gosod unrhyw gosbau ac a oes angen rhoi gwybod i asiantaethau allanol am y canfyddiadau.

14.0 SIARADWYR GWADD ALLANOL

Efallai y bydd adegau pan fydd Undeb y Myfyrwyr (neu ddysgwr sy'n gweithredu ar ran Undeb y Myfyrwyr) yn dymuno gwahodd siaradwyr gwadd i Goleg Gwent. Cefnogir hyn gan y coleg lle mae hyn yn ychwanegu gwerth at brofiad y dysgwr ac yn annog dysgwyr i ddatblygu syniadau a sgiliau a fydd yn eu paratoi ar gyfer astudiaeth bellach a gwaith. Fodd bynnag, mae gan y coleg ddyletswydd gofal i sicrhau bod dysgwyr yn cael eu diogelu rhag niwed, ac felly mae'n mynnu bod y weithdrefn a nodir yn Atodiad G yn cael ei dilyn i geisio cymeradwyaeth cyn i unrhyw ymweliadau o'r fath gael eu trefnu'n derfynol.

ATODIAD A

Cysylltu â'r Adran Awdurdod Lleol briodol

Yr Adran Awdurdod Lleol briodol i gysylltu â hi mewn achosion pan honnir bod plentyn ac oedolion mewn perygl o gael eu cam-drin fydd yr un sy'n cwmpasu'r ardal lle digwyddodd y digwyddiad.

Felly, petai'r digwyddiad yn digwydd yng nghartref y dysgwr, yr Adran Awdurdod Lleol briodol fyddai'r Adran dros yr Ardal Ddaearyddol honno.

Pe bai'r digwyddiad wedi digwydd ar y Campws, yr Adran Awdurdod Lleol briodol fyddai'r Adran sy'n cwmpasu'r Campws hwnnw.

Dyma'r Adrannau Gwasanaethau Cymdeithasol priodol ar gyfer pob Campws:

Campws	**Adran Gwasanaethau Cymdeithasol**
BGLZ	Glynebwy C2BG (01495) 315700 Rheolwr Diogelu (01495) 354792
Brynbuga	Sir Fynwy (01291 635669)
Dinas Casnewydd	Casnewydd (01633) 235273
TLZ	Torfaen (01495) 762200
Crosskeys	Gellihaf (01443) 873 514
Swyddog Datblygu Amddiffyn Plant	Caerffili (02920) 858 850
Cyswllt Tîm Argyfwng ar Ddyletswydd	De Ddwyrain Cymru (0800 3284432)

Y tu allan i oriau swyddfa arferol, gellir cysylltu â'r Tîm Gwasanaethau Cymdeithasol Brys drwy'r heddlu. (*Pencadlys Heddlu Gwent. Croesyceiliog, Cwmbrân 01633 838111*).

ATODIAD B

Gweithdrefn Diogelu - Canllawiau i Gwnselwyr

Cyswllt Cychwynnol

Rhaid i gwnselwyr bwysleisio bob amser ar ddechrau cwnsela na allant warantu cyfrinachedd mewn amgylchiadau lle byddai'n ofynnol iddynt ddatgelu gwybodaeth yn ôl y gyfraith.

Pan wneir datgeliad:

a. Lle mae'n ymddangos bod unigolyn mewn perygl o niwed sylweddol, ond dim risg i eraill:

- Ceisiwch gytundeb y cleient i ddatgelu i'r Person Dynodedig a'r Gwasanaethau Cymdeithasol. Os cytunir ar hynny, rhowch wybod i'r Person Dynodedig ar y cyfle ymarferol cyntaf;

- Os na chytunir ar hynny, rhaid i'r cwnselydd benderfynu a ddylid datgelu ai peidio.

Os bydd plentyn neu oedolyn mewn perygl yn ymddiried mewn aelod o staff ac yn gofyn i'r wybodaeth gael ei chadw'n gyfrinachol, mae'n bwysig bod yr aelod o staff yn dweud wrth y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl bod ganddo gyfrifoldeb i atgyfeirio achosion o gam-drin honedig at yr asiantaethau priodol er lles y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl ei hun.

Os yw neu os gall y plentyn fod mewn angen, dylid atgyfeirio'r plentyn at y gwasanaethau cymdeithasol. Gall hyn gynnwys plentyn y credir ei fod mewn perygl o ddioddef niwed sylweddol.

Gall cwnselwyr fod yn bryderus am y cyfyngiadau cyfreithiol neu foesegol ar rannu gwybodaeth, yn enwedig gydag asiantaethau eraill. Dylid bod yn ymwybodol o'r gyfraith a chydymffurfio â'r cod ymddygiad neu ganllawiau eraill sy'n berthnasol i'r proffesiwn. Anaml iawn y mae'r rhain yn rhwystr llwyr rhag datgelu. Dylid defnyddio barn y cwnsler. Gallai methu â throsglwyddo gwybodaeth a allai atal trychineb arwain at gwnselwyr yn cael eu beirniadu yn yr un modd â datgelu heb gyfiawnhad. Gall penderfyniad i ddatgelu gwybodaeth fod yn arbennig o anodd os gallai niweidio'r ymddiriedaeth rhwng cwnselydd a chlaf/cleient. Lle bynnag y bo modd, dylai cwnselwyr egluro'r broblem, ceisio cytundeb ac egluro'r rhesymau os gwneir penderfyniad i weithredu yn erbyn dymuniadau rhiant/gofalwr neu blentyn/oedolyn mewn perygl. Yn aml, mae'n ddefnyddiol trafod pryderon o'r fath.

Gall rhai amgylchiadau fod yn drech na'r ymdrech ymwybodol i geisio caniatâd cleient, yn enwedig natur frys y sefyllfa, difrifoldeb y niwed sydd ar fin digwydd i'r cleient neu i eraill, diffyg dealltwriaeth ddigonol y cleient i roi caniatâd neu lle byddai gofyn am ganiatâd y cleient yn gwneud y cleient yn agored i fwy o niwed

Y ffactor allweddol wrth benderfynu a ddylid datgelu ai peidio yw cymesuredd, h.y. a yw'r datgeliad arfaethedig yn ymateb cymesur i'r angen i ddiogelu lles y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl? Mewn sefyllfa lle mae plentyn neu oedolyn mewn perygl yn bygwth cyflawni hunanladdiad os datgelir gwybodaeth a roddwyd ganddynt i'r gwasanaethau cymdeithasol, mae'r brif ddyletswydd i ddiogelu lles y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl yn debygol o fod yn drech na'r angen i gynnwys y gwasanaethau cymdeithasol bryd hynny. Fodd bynnag, byddai disgwyl i'r cwnselydd yn y sefyllfa honno archwilio ffyrdd eraill o ddiogelu lles y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl a/neu eu perswadio i gydsynio i'r datgeliad. Lles y plentyn neu'r oedolyn mewn perygl yw'r brif ystyriaeth bob amser.

b. Lle mae risg i eraill

Mewn achosion lle mae risg i unigolion eraill, rhaid i'r cwnselydd arfer ei farn broffesiynol ef/hi unwaith eto, fel uchod. Fodd bynnag, gan fod o leiaf un unigolyn arall mewn perygl, rhaid i'r ffactorau sydd i'w hystyried newid hefyd.

a. Ceisiwch gytundeb y cleient i ddatgelu i'r Person Dynodedig a'r Gwasanaethau Cymdeithasol. Os cytunir ar hynny, rhowch wybod i'r Person Dynodedig ar y cyfle ymarferol cyntaf;

b. Os na chytunir ar hynny, rhaid i'r cwnselydd benderfynu a ddylid datgelu ai peidio, gan ystyried y canllawiau uchod.

Atodiad C:

GWYBODAETH AM DDIOGELU I DDYSGWYR (ENGHRAIFFT)

Emergency Contacts

CYMRAEG

Your safety is our top priority. If you're ever in immediate danger or need urgent help, dial 999 and let a member of the customer services team at reception know right away.

If you're feeling worried about your own safety, or the safety of a friend or classmate, or if you need to report something concerning, don't hesitate to get in touch. You can complete the safeguarding form, and you'll hear back from a member of staff within 48 hours.

If you have a concern that needs to be addressed urgently, speak to your personal tutor or a member of support staff straight away. The names of your tutors can be found on the 'My Tutors' button on the CG Connect home page.

Ckick on the '+' sign below to see how staff on campus can help you.

+ Head of learner services
+ Campus security officers
+ Your personal tutor
+ Head of school
+ CG Support team
+ Wellbeing officer
+ Counsellor
+ Support out of college hours

ATODIAD D

Rhoi Gwybod a Delio â Honiadau o Gam-drin yn erbyn Aelodau o Staff

Mae'r Coleg yn cydnabod y gellir gwneud honiad o gam-drin plentyn neu oedolyn mewn perygl yn erbyn aelod o staff am amrywiaeth o resymau ac y gallai'r honiad fod yn wir neu ddim yn wir. Cydnabyddir hefyd y gall penderfyniadau brysiog neu anwybodus niweidio enw da, hyder a gyrfa unigolyn. Felly, rhaid ymdrin â honiadau o gam-drin gan aelod o staff yn sensitif.

Mae'n hanfodol delio ag unrhyw honiad o gam-drin yn erbyn aelod o staff yn deg, yn gyflym ac yn gyson. Mae'r gweithdrefnau hyn yn berthnasol i bob aelod o staff, boed yn addysgu, gweinyddu, rheoli neu gefnogi, ac i wirfoddolwyr.

Derbyn Honiad gan Blentyn/Oedolion mewn perygl

Dylai aelod o staff sy'n derbyn honiad am aelod arall o staff ddilyn y canllawiau yn adran 8.0 ar ddelio â datgeliad.

Dylid rhoi gwybod am yr honiad ar unwaith i'r Prifathro oni bai mai'r Prifathro yw'r person y gwneir yr honiad yn ei erbyn, ac os felly dylid cyflwyno'r adroddiad i'r aelod o staff sydd â chyfrifoldeb arweiniol neu i'r llywodraethwr dynodedig.

Dylai'r Prifathro (neu berson dynodedig os yw'r honiad yn erbyn y Prifathro)

- Gael manylion ysgrifenedig am yr honiad gan y sawl a'i derbyniodd, wedi'i ddyddio a'i lofnodi. Dylai'r Prifathro (neu'r person dynodedig) gydlofnodi a dyddio'r manylion ysgrifenedig.
- Cofnodi gwybodaeth mewn perthynas ag amser, dyddiadau, lleoliad ac enwau unrhyw dystion posibl. Dylid cadw'r wybodaeth hon yn ddiogel.

Asesiad Cychwynnol gan y Prifathro (neu berson dynodedig)

Rhaid i'r Prifathro (neu berson dynodedig) wneud asesiad cychwynnol o'r honiad gan ymgynghori â'r uwch aelod o staff sydd â chyfrifoldeb arweiniol fel y bo'n briodol.

Os ystyrir bod yr honiad yn weithred droseddol bosibl neu'n dangos bod y plentyn wedi dioddef, yn dioddef neu'n debygol o ddioddef niwed sylweddol, rhaid rhoi gwybod ar unwaith i'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol briodol.

Mae'n bwysig nad yw'r Prifathro (neu’r person dynodedig) yn ymchwilio i'r honiad. Dylai'r asesiad cychwynnol fod ar sail y wybodaeth a dderbynnir a bydd hyn yn penderfynu a oes angen ymchwilio ymhellach i'r honiad ai peidio.

Dyma ganlyniadau posibl eraill:

- Mae’r honiadau mor ddifrifol fel bod angen i'r heddlu a/neu'r gwasanaethau cymdeithasol ymchwilio iddynt.
- Mae’r honiad yn cynrychioli ymddygiad amhriodol neu benderfyniad gwael gan yr aelod o staff ac nid yw o bosibl yn drosedd nac yn achos o niwed sylweddol i'r plentyn neu'r oedolyn mewn perygl. Dylid mynd i'r afael â'r mater yn unol â gweithdrefnau disgyblu'r Coleg.
- Gellir dangos bod yr honiad yn ffug oherwydd ni allai'r ffaith neu'r ffeithiau a honnir fod yn wir.

Ymholiadau ac Ymchwiliadau

Ni ddylid drysu rhwng ymholiadau amddiffyn plant ac oedolion sydd mewn perygl gan y gwasanaethau cymdeithasol neu'r heddlu a'r ymholiadau disgyblu mewnol gan y Coleg. Efallai y bydd y Coleg yn gallu defnyddio canlyniad ymholiadau asiantaethau allanol i gynorthwyo ei weithdrefnau ei hun. Nid oes gan asiantaethau amddiffyn plant ac oedolion mewn perygl, gan gynnwys yr heddlu, unrhyw bŵer i gyfarwyddo'r Coleg i weithredu mewn ffordd benodol, ond dylai'r Coleg gynorthwyo'r asiantaethau gyda'u hymholiadau.

Gall y Coleg ystyried cynnal ei ymholiadau mewnol ei hun tra bo ymchwiliadau ffurfiol yr heddlu neu'r gwasanaethau cymdeithasol yn mynd rhagddynt; os oes risg y byddai ymholiadau'r Coleg yn amharu ar yr ymchwiliadau hyn.

Bydd unrhyw ymchwiliad mewnol yn cydymffurfio â gweithdrefnau disgyblu staff presennol.

Os oes ymchwiliad gan asiantaeth allanol, er enghraifft yr heddlu, dylai'r Prifathro (neu berson dynodedig) fel arfer fod yn rhan o'r drafodaeth strategol ryng-asiantaethol a chyfrannu ati. Y Prifathro (neu berson dynodedig) sy'n gyfrifol am sicrhau bod y Coleg yn rhoi pob cymorth gydag ymholiadau'r asiantaeth. Bydd ef/hi yn sicrhau y cedwir cyfrinachedd priodol mewn perthynas â'r ymholiadau er budd yr aelod o staff y gwneir yr honiad yn ei erbyn/herbyn.

Rhaid i'r Prifathro (neu berson dynodedig) hysbysu'r aelod o staff y dylai ymgynghori â chynrychiolydd, er enghraifft, undeb llafur.

Yn amodol ar wrthwynebiadau gan yr heddlu a/neu asiantaethau ymchwilio eraill, bydd y Prifathro (neu berson dynodedig) yn gwneud y canlynol:

- Rhoi gwybod i'r plentyn/oedolyn mewn perygl neu'r rhiant/gofalwr sy'n gwneud yr honiad bod yr ymchwiliad yn cael ei gynnal a beth fydd y broses debygol yn ei olygu.
- Sicrhau bod rhieni/gofalwyr yr holl blant/oedolion mewn perygl sy'n gwneud yr honiad wedi cael gwybod bod yr honiad wedi'i wneud a beth fydd y broses debygol yn ei olygu.
- Rhoi gwybod i'r aelod o staff y gwnaed yr honiad yn ei erbyn bod yr ymchwiliad yn cael ei gynnal a beth fydd y broses debygol yn ei olygu.
- Rhoi gwybod i Gadeirydd y Llywodraethwyr a'r Llywodraethwr Dynodedig am yr honiad ac am yr ymchwiliad.

Rhaid i'r Prifathro neu'r person dynodedig gadw cofnod ysgrifenedig llawn o'r camau a gymerwyd mewn cysylltiad â'r honiad

Gwahardd Staff

Mae angen gwerthuso a rheoli'n effeithiol y risgiau posibl o niwed i blant ac oedolion mewn perygl a achosir gan berson cyhuddedig ac, mewn rhai achosion, bydd hynny'n ei gwneud yn ofynnol i'r Coleg ystyried gwahardd y person dros dro nes bod yr achos wedi'i ddatrys. Ni ddylai gwaharddiad fod yn awtomatig ym mhob achos lle canfyddir bod honiad yn cyfiawnhau ymchwiliad pellach. Dylid ystyried hynny:

- Pan fo plentyn neu oedolyn mewn perygl yn wynebu risg
- Lle gallai'r honiadau fod yn ddigon difrifol i gyfiawnhau diswyddo ar sail camymddygiad difrifol
- Lle bo angen er mwyn cynnal yr ymchwiliad yn dda ac yn effeithlon.
- Bydd gwaharddiad yn unol â Gweithdrefnau Disgyblu'r Coleg.

Pan fydd aelod o staff yn cael ei wahardd, dylai'r Prifathro (neu Gadeirydd neu Is-gadeirydd y Llywodraethwyr) fynd i'r afael â'r materion canlynol:

- Pan fo'r Prifathro wedi'i wahardd, bydd angen i Gadeirydd neu Is-gadeirydd y Llywodraethwyr gymryd camau i addasu rheolaeth y Coleg.
- Dylid rhoi gwybod i rieni/gofalwyr y plant neu'r oedolion mewn perygl sy'n ymwneud â'r honiadau am y gwaharddiad. Dylid gofyn iddynt drin y wybodaeth yn gyfrinachol. Dylid ystyried rhoi gwybod i'r plant neu'r oedolion mewn perygl sy'n destun y cam-drin honedig am y gwaharddiad hwn.
- Dylid rhoi gwybod i uwch staff sydd angen gwybod beth yw'r rheswm dros y gwaharddiad.
- Yn dibynnu ar natur yr honiad, dylai'r Prifathro ystyried gyda'r Llywodraethwr enwebedig a ddylid gwneud datganiad cyhoeddus i fyfyrwyr y Coleg a/neu'r Rhiant a/neu'r gofalwr gan roi sylw dyledus i'r angen am gyfrinachedd neu i osgoi cyhoeddusrwydd diangen.
- Rhaid i'r Prifathro ystyried yn ofalus ac adolygu'r penderfyniadau ynghylch pwy sy'n cael gwybod am y gwaharddiad a'r ymchwiliad. Dylid ymgynghori ag asiantaethau priodol yr awdurdod lleol ac awdurdodau ymchwilio allanol.
- Dylid rhoi cymorth priodol i'r aelod o staff sydd wedi'i wahardd yn ystod cyfnod y gwaharddiad, gan gynnwys mynediad at gwnselwyr y Coleg os yn briodol. Dylid rhoi gwybodaeth iddo ef neu hi am gynnydd a datblygiad yr achos yn rheolaidd.
- Dylai'r gwaharddiad barhau i gael ei adolygu yn unol â gweithdrefnau disgyblu'r Coleg.

Yr Ymchwiliad Disgyblu

Dylid cynnal yr ymchwiliad disgyblu yn unol â gweithdrefnau disgyblu staff presennol y Coleg.

Dylid rhoi gwybod i'r plentyn neu'r oedolion mewn perygl sy'n ymwneud â'r honiad a/neu ei rieni am ganlyniad yr ymchwiliad a'r achos. Dylai hyn ddigwydd cyn i'r aelod o staff ddychwelyd i'r Coleg (os caiff ei wahardd).

Dylai'r Prifathro (neu Gadeirydd/Is-gadeirydd y Llywodraethwyr) ystyried pa wybodaeth ddylai fod ar gael i boblogaeth gyffredinol y Coleg.

Honiadau heb sail

Gall honiadau ffug fod yn arwydd o broblemau cam-drin mewn mannau eraill. Dylid cadw cofnod a dylid ystyried atgyfeirio'r mater i'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol Plant er mwyn i asiantaethau eraill allu gweithredu ar y wybodaeth.

Mewn ymgynghoriad â'r aelod o staff sydd â'r cyfrifoldeb arweiniol dros amddiffyn plant ac oedolion sydd mewn perygl a/neu'r Llywodraethwr dynodedig, bydd y Prifathro yn:

- Hysbysu'r aelod o staff y gwneir y cyhuddiad yn ei erbyn ar lafar ac yn ysgrifenedig na fydd unrhyw gamau disgyblu na chamau amddiffyn plant pellach yn cael eu cymryd.
- Rhoi gwybod i rieni/gofalwyr y dioddefwr honedig bod yr honiad wedi'i wneud, ac am y canlyniad.
- Pan fo'r honiad wedi'i wneud gan blentyn neu oedolyn mewn perygl ar wahân i'r dioddefwr honedig, dylid ystyried rhoi gwybod i riant/gofalwr y plentyn/oedolyn mewn perygl hwnnw
- Paratoi adroddiad yn amlinellu'r honiad ac yn rhoi rhesymau dros y casgliad nad oedd sail iddo a chadarnhau bod y camau uchod wedi'u cymryd.

Ni ddylai staff boeni am roi gwybod am unrhyw amheuaeth o gam-drin gan aelod o staff rhag ofn y bydd camau disgyblu'n cael eu cymryd os bydd yr honiadau'n ddi-sail.

Cofnodion

Mae'n bwysig bod dogfennau sy'n ymwneud ag ymchwiliad yn cael eu cadw mewn man diogel, ynghyd â chofnod ysgrifenedig o'r canlyniad ac, os cymerir camau disgyblu, bod y manylion yn cael eu cadw ar ffeil bersonol a chyfrinachol yr aelod o staff.

Os bydd aelod o staff yn cael ei ddiswyddo neu'n ymddiswyddo cyn i'r broses ddisgyblu gael ei chwblhau, dylid rhoi gwybod iddo/iddi am ddyletswydd statudol y Coleg i hysbysu'r Cynllun Datgelu a Gwahardd.

Dylid gofyn am gyngor cyfreithiol os oes amheuaeth ynghylch faint o wybodaeth y gellir ei rhannu.

Monitro Effeithiolrwydd

Pan fydd honiad wedi'i wneud yn erbyn aelod o staff, dylai'r Llywodraethwr Dynodedig, ynghyd â'r Aelod Staff â Chyfrifoldeb Arweiniol, ar ddiwedd yr ymchwiliad ac unrhyw weithdrefnau disgyblu, ystyried a oes unrhyw faterion yn codi ohono a allai arwain at wella gweithdrefnau a/neu bolisïau'r Coleg a/neu y dylid tynnu sylw SEWSCB atynt. Dylid hefyd ystyried anghenion hyfforddi staff.

GWEITHDREFNAU RECRIWTIO A DETHOL

Bydd gan y Coleg weithdrefnau recriwtio ar waith a fydd yn sicrhau bod pob gofal yn cael ei gymryd i sicrhau bod plant/oedolion mewn perygl yn cael eu hamddiffyn rhag pobl anaddas.

Bydd y gweithdrefnau recriwtio yn berthnasol i'r holl staff a gwirfoddolwyr yn y Coleg a allai weithio gyda phlant neu oedolion mewn perygl. Bydd y gweithdrefnau recriwtio yn cynnwys y canlynol:

- Gwiriad hunaniaeth;
- Bydd y swydd neu'r rôl wedi'i diffinio'n glir;
- Bydd y meini prawf dethol allweddol ar gyfer y swydd neu'r rôl yn cael eu nodi;
- Y gofyniad i gyflwyno tystiolaeth ddogfennol o gymwysterau academaidd/galwedigaethol;
- Cael geirda proffesiynol a geirda am gymeriad;
- Gwirio hanes cyflogaeth blaenorol;
- Gwiriadau'r Cynllun Datgelu a Gwahardd Safonol (DBS) ar gyfer unrhyw Ymgeisydd neu Oedolyn sy'n Gwirfoddoli nad yw'n gwneud cais i weithio/gwirfoddoli i gysylltu â phlant neu oedolion mewn perygl tra'n parhau i ddefnyddio datgeliad yr ymgeisydd mewn modd sensitif a chyfrinachol
- Gwiriad DBS manylach lle mae'r Ymgeisydd neu'r Gwirfoddolwr yn gwneud cais i weithio mewn gweithgaredd a reoleiddir
- Gwirio manylion cofrestru EWC os yw'n berthnasol, neu wneud cais am gofrestriad EWC os yw'n berthnasol.
- Defnyddio amrywiaeth o dechnegau dethol (e.e. cymwysterau, profiad blaenorol, cyfweliad, gwirio geirdaon).

O ganlyniad i gyflwyno'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd:

- Ni chaiff y Coleg yn ymwybodol gyflogi, na defnyddio fel gwirfoddolwr, berson sydd wedi'i wahardd rhag gweithio gyda phlant ac oedolion mewn perygl mewn gweithgaredd a reoleiddir.

ATODIAD E

Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant

Mae Barnardo's Cymru yn cynghori bod 'camfanteisio'n rhywiol ar blant a phobl ifanc yn fath cudd o gam-drin ac, o'r herwydd, mae'n anodd ei ddiffinio. Mae nifer o ddiffiniadau gwahanol wedi cael eu datblygu drwy waith ymchwilwyr ac ymarferwyr er bod y cysyniad o gamfanteisio a chyfnewid yn ganolog i bob un'.

Un diffiniad yw:

> '*Mae camfanteisio'n rhywiol ar blant yn golygu gorfodi neu ddylanwadu ar blant a phobl ifanc i gymryd rhan mewn gweithgareddau rhywiol. Mae'n fath o gam-drin rhywiol sy'n cynnwys cyfnewid rhyw fath o daliad a all gynnwys arian, ffonau ac eitemau eraill, cyffuriau, alcohol, lle i aros, amddiffyniad neu anwyldeb. Mae natur fregus y person ifanc a'r broses hudo a ddefnyddir gan y rhai sy'n cyflawni'r troseddau yn golygu nad ydynt yn gallu adnabod natur gamfanteisiol perthnasoedd na rhoi caniatâd gwybodus' Clutton.* S a Coles. J (2008)

Dyma'r prif fathau o gamfanteisio'n rhywiol ar blant (CSE), a'r ffurfiau cysylltiedig:

- cam-drin drwy gyfnewid gweithgarwch rhywiol am ryw fath o daliad
- cam-drin drwy gynhyrchu delweddau anweddus a/neu unrhyw ddeunydd anweddus arall sy'n cynnwys plant, boed yn ffotograffau, ffilmiau neu dechnolegau eraill
- cam-drin drwy hudo, boed hynny drwy gyswllt uniongyrchol neu ddefnyddio technolegau fel ffonau symudol a'r rhyngrwyd
- cam-drin drwy fasnachu at ddibenion rhywiol

Mae camfanteisio'n rhywiol ar blant yn fath arbennig o guddiedig o gam-drin ac mae datgeliadau o'r math hwn o gam-drin yn brin iawn. Felly, mae'n bwysig bod yr holl staff yn gyfarwydd â'r Fframwaith Asesu'r Risg o Gamfanteisio Rhywiol (SERAF) er mwyn gallu adnabod plant sydd mewn perygl. Mae dangosyddion risg a bod yn agored i gamfanteisio'n rhywiol ar blant wedi'u hen sefydlu ac fe'u hamlinellir isod.

Dyma'r ffactorau agored i niwed ar gyfer plant a phobl ifanc:

- wedi'u hynysu oddi wrth rwydwaith cyfoedion / cymdeithasol
- hanes teuluol o anawsterau iechyd meddwl
- hunan-barch isel
- cam-drin corfforol gan riant/gofalwr/aelod o'r teulu
- esgeulustod emosiynol gan riant/gofalwr/aelod o'r teulu
- hanes teuluol o gamddefnyddio sylweddau
- hanes teuluol o gam-drin domestig
- perthynas deuluol yn chwalu
- llety anaddas/amhriodol
- diffyg perthynas gadarnhaol gydag oedolyn gwarchodol

Dyma'r dangosyddion risg y mae'n bwysig bod yn ymwybodol ohonynt er mwyn helpu i adnabod plant a phobl ifanc sydd "mewn perygl":

Dangosyddion risg sylweddol:

- cyfnodau o fynd ar goll dros nos neu'n hirach
- perthynas â "chariad" hŷn sy'n oedolyn rheolaethol
- cam-drin corfforol / emosiynol gan y "cariad" / oedolyn rheolaethol hwnnw
- mynd i mewn/allan o gerbydau sy'n cael eu gyrru gan oedolion dieithr
- symiau arian, dillad drud ac eitemau eraill heb esboniad amdanynt
- mynychu ardaloedd sy'n adnabyddus am waith rhyw
- anaf corfforol heb esboniad credadwy

Dangosyddion risg cymedrol:

- aros allan yn hwyr
- pobl niferus yn ffonio (oedolion anghyfarwydd / pobl ifanc hŷn)
- defnydd o ffôn symudol sy'n peri pryder (e.e. galwadau / negeseuon testun cyson / dynion gwahanol yn galw)
- mynegi anobaith (hunan-niweidio, gorddosio, anhwylder bwyta, ymddygiad heriol, ymosodol)
- datgelu ymosodiad rhywiol / corfforol ac yna tynnu'r honiad yn ôl
- haint a drosglwyddir yn rhywiol
- cyfoedion yn clipio (cytuno i gyfnewid am weithred rywiol ond heb fwriadu ei chyflawni) a/neu gamfanteisio'n rhywiol
- camddefnyddio cyffuriau / alcohol
- defnydd o'r rhyngrwyd sy'n peri pryder
- gwahardd o'r ysgol neu absenoldeb heb esboniad neu ddim yn ymgysylltu â'r coleg / hyfforddiant
- byw'n annibynnol a methu ag ymateb i ymdrechion gan y gweithiwr i gadw mewn cysylltiad

Yn unol â gweithdrefnau amddiffyn plant y Coleg, os yw aelod o staff yn poeni bod dysgwr mewn perygl o unrhyw fath o gamfanteisio rhywiol, dylai roi gwybod i'r Person Dynodedig neu'r Arweinydd Diogelu, yn ei absenoldeb.

Bydd y Person Dynodedig neu'r Arweinydd Diogelu yn llenwi ffurflen asesu risg SERAF ac yn atgyfeirio at Wasanaethau Cymdeithasol yr Awdurdod Lleol lle mae'r plentyn yn byw.

ATODIAD F

Priodas dan Orfod

Y Gwahaniaeth rhwng Priodas wedi'i Threfnu a Phriodas Dan Orfod:

Mae'r traddodiad o briodasau wedi'u trefnu wedi gweithio'n llwyddiannus mewn llawer o gymunedau a llawer o wledydd ers amser maith iawn. Rhaid gwahaniaethu'n glir rhwng priodas dan orfod a phriodas wedi'i threfnu. Mewn priodasau wedi'u trefnu, mae teuluoedd y ddau gymar yn chwarae rhan flaenllaw yn y gwaith o drefnu'r briodas ond yr unigolion sy'n penderfynu a ydynt am dderbyn y trefniant ai peidio. Mewn priodas dan orfod, nid yw o leiaf un parti yn cydsynio i'r briodas ac mae rhyw elfen o orfodaeth yn gysylltiedig â hi.

Mae priodas dan orfod yn fater o drais yn erbyn menywod yn bennaf. Mae'r rhan fwyaf o achosion yn cynnwys menywod ifanc a merched rhwng 13 a 30 oed, er bod tystiolaeth sy'n awgrymu bod cynifer â 15% o'r dioddefwyr yn ddynion.

Mae priodi dan orfod yn drosedd, gall y troseddau gynnwys herwgydio, trais corfforol, ymddygiad bygythiol. Mae cyfathrach rywiol heb ganiatâd yn drais rhywiol.

Pa gamau y dylid eu cymryd os ydych yn amau y gallai dysgwr gael ei orfodi i briodi yn erbyn ei ewyllys?

- Cysylltwch â'r Person Dynodedig neu'r Arweinydd Diogelu ar eich campws a fydd yn asesu'r achos ac yn penderfynu a ddylid cysylltu â MEWN, Gwasanaethau Cymdeithasol neu gysylltu'n uniongyrchol ag Uned Priodasau dan Orfod yr Heddlu.

- Os bydd dysgwr o leiafrif ethnig yn gadael y Coleg yn annisgwyl a heb esboniad, cysylltwch â'r Person Dynodedig neu'r Arweinydd Diogelu ar eich campws a fydd yn cysylltu â MEWN (E: administration@mewn-cymru.org.uk) er mwyn penderfynu pam mae'r dysgwr wedi gadael y Coleg heb esboniad ac i fonitro unrhyw bryderon.

Rhifau Cyswllt:

BAWSO	01633 213213 0800 731 8147
Uned Priodasau dan Orfod (FMU) Llundain	020 7008 0151
Heddlu Gwent Uned Diogelu'r Cyhoedd	01633 838111

Ar gyfer Gwent Fwyaf cysylltwch â'ch Timau Dyletswydd ac Asesu

ATODIAD G

Datganiad Diogelu Llwybrau Dysgu 14-19 (gan gynnwys Addysg Ddewisol yn y Cartref)

Fel rhan o'r Llwybrau Dysgu 14-19, caiff disgyblion ysgol gyfle i astudio amrywiaeth o bynciau galwedigaethol y tu allan i amgylchedd yr ysgol (Canolfan Ddysgu). Mae Coleg Gwent yn bartner cydweithredol gyda llawer o ysgolion ac mae ganddo gytundebau ffurfiol gyda'i awdurdodau lleol, sy'n nodi'r trefniadau gweithredol i sicrhau bod gan bob parti ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o'u hymrwymiadau a'u cyfrifoldebau fel rhan o'r cydweithio hwn. Mae hwn yn nodi'r meini prawf penodol canlynol fel rhan o'i Bolisi Amddiffyn Plant ac Oedolion mewn Perygl:

1. Mae amddiffyn plant yn cael blaenoriaeth dros Ddiogelu Data.
2. Bydd Coleg Gwent yn cysylltu â'r Ganolfan Ddysgu os bydd mater yn codi sy'n ymwneud ag amddiffyn plant. Os nad yw hyn yn bosibl, bydd Coleg Gwent yn cysylltu â Swyddog Amddiffyn Plant yr Awdurdod Lleol a fydd yn cefnogi'r plentyn hyd nes y gall y Ganolfan Ddysgu ysgwyddo'r cyfrifoldeb unwaith eto.
3. Mae'r Ganolfan Ddysgu yn gyfrifol am ei pholisi ei hun sy'n ymwneud â chydweithio ac am sicrhau bod darpariaeth ar y cyd yn addas ar gyfer ei dysgwyr.
4. Mae'r Ganolfan Ddysgu yn gyfrifol am gynnal gwiriadau DBS ac am sicrhau bod Coleg Gwent wedi cynnal gwiriadau DBS manwl.
5. Rhaid i'r Ganolfan Ddysgu a Choleg Gwent sicrhau bod dysgwyr yn cael eu cynefino'n briodol ac yn drylwyr mewn perthynas â diogelu yn ystod y cyfnod cynefino.
6. Rhaid i'r Ganolfan Ddysgu a Choleg Gwent sicrhau bod personau dynodedig sydd wedi'u hyfforddi'n briodol yn cael eu nodi ym mhob sefydliad.
7. Dylai cytundebau nodi rhwymedigaethau a hawliau pob llofnodwr

ATODIAD H

Siaradwyr Gwadd Allanol

Fel arfer, dylai siaradwyr gwadd allanol ddod ar wahoddiad Undeb Myfyrwyr Coleg Gwent (CGSU) neu glwb neu gymdeithas a gydnabyddir gan neu sy'n gysylltiedig â CGSU. Ni ddylai dysgwr anfon gwahoddiad fel unigolyn neu grŵp o ddysgwyr (nad ydynt yn glwb neu'n gymdeithas gydnabyddedig neu gysylltiedig) heb ymgynghori ymlaen llaw â CGSU.

Rhaid i brif drefnydd cyfarfod lenwi'r Ffurflen Gais ar gyfer Siaradwyr Gwadd dros y dudalen a'i dychwelyd i Gyfarwyddwr y Gyfadran bedair wythnos cyn y digwyddiad arfaethedig. Bydd y Pennaeth Cynorthwyol (Cyfadran) yn ymateb o fewn 7 diwrnod gwaith.

Os bydd angen, gall y Pennaeth Cynorthwyol (Cyfadran) osod amodau, a rhoddir manylion y rhain yn yr adran ymateb. Mae gan Gyfarwyddwr y Gyfadran ddisgresiwn i ymgynghori â'r heddlu os tybir bod angen, a gall hefyd wrthod caniatâd neu gall dynnu caniatâd a roddwyd eisoes yn ôl yn ddiweddarach os oes angen. Gall Cyfarwyddwr y Gyfadran hefyd orchymyn archwiliadau cefndir pellach ac mae'n cadw'r hawl i gynnal cyfweliad byr gyda'r siaradwr os tybir bod angen. Bydd y Pennaeth Cynorthwyol (Cyfadran) yn cwblhau Asesiad Risg fel y bo'n briodol.

Pan fydd cyfarfod yn mynd rhagddo, mae'n ddyletswydd ar y trefnwyr i sicrhau nad oes unrhyw beth yn eu paratoadau ar ei gyfer na'u hymddygiad yn torri'r gyfraith. Os bydd unrhyw bryderon yn codi, dylai'r trefnwyr roi gwybod i Gyfarwyddwr y Gyfadran ar unwaith.

Rhaid i'r trefnwyr gymryd cyfrifoldeb llawn dros ddiogelwch a threfn y cyfarfod a rhoi gwybod i'r staff perthnasol, gan gynnwys staff y dderbynfa, diogelwch a'r Pennaeth Gwasanaethau Dysgwyr.

Ffurflen Siaradwyr Gwadd Allanol

Mae angen anfon ffurflenni wedi'u llenwi a'u llofnodi yn electronig at Swyddog Gwasanaethau Dysgwyr y campws a Chynorthwyydd Personol y Gyfadran at bwrpas cadw cofnodion.

Rhan A - Manylion y Trefnydd

Enw'r Trefnydd:	
Cyfeiriad e-bost y trefnydd	
Cwrs:	
Ysgol/Cyfadran:	

Manylion llawn y digwyddiad gan gynnwys y math o ddigwyddiad, amcanion, cynnwys, adnoddau, ac ati	

Dyddiad y digwyddiad:		Amser y digwyddiad:	

Rhif Ystafell		Cadarnhau bod y manylion wedi cael eu hanfon i'r dderbynfa	

Rhan B - Manylion y Siaradwr/Gwesteion

Dylech gynnwys: • Enw • Sefydliad • Dyddiad Geni (os o dan 18 oed) • Cyfeiriad e-bost • Rhif ffôn • Manylion y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (os yw'n berthnasol/angenrheidiol) • Unrhyw euogfarnau troseddol neu heb eu disbyddu a allai effeithio ar yr ymweliad	

Unrhyw fesurau lliniaru sydd eu hangen i ddiogelu pobl ifanc o dan 18 oed yn ystod/ar ôl y digwyddiad	

Rhan C - Awdurdodiad

Dim pryderon - gall y digwyddiad fynd yn ei flaen		Pryderon (rhowch fanylion yn y blwch isod)	
Manylion y Pryderon (os oes angen):			

Llofnod y Prifathro Cynorthwyol a'r dyddiad:	

ATODIAD I

MATRICS HYFFORDDIANT

Swyddogaeth	Hanfodion Diogelu	Gweithio gyda'r Ddyletswydd Atal	Hanfodion Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	Rheoli Amrywiaeth	Hanfodion GDPR	Iechyd a diogelwch	Urddas yn y Gweithle	Ymwybyddiaeth Seiber	**Hyfforddiant Diogelu Grŵp C - yn unol â Gweithdrefnau Diogelu Cymru Gyfan**
Pwyllgor Diogelu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Yr holl staff	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	
Pob rheolwr	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Penaethiaid Gwasanaethau Dysgwyr	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ALSCo	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	
Aelodau'r Bwrdd	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	